

TRIGLAVSKI
NARODNI
PARK

30+

DOBRIH PRAKS

na področju blaženja podnebnih
sprememb in prilagajanja nanje na
Biosfernem območju Julijskih Alp

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Uvodnik

Podnebne spremembe so tu. So dejstvo in zaradi njih se spreminja naše okolje, naši domovi. Alpe so še posebej občutljiv prostor za tovrstne spremembe in povprečna temperatura narašča hitreje kot drugje po Evropi.

Ker so dejanja človeka velik faktor za razvoj podnebnih sprememb, je tudi na nas, da jih upočasnimo! Le s svojimi dejanji, naložbami in vsakdanjim obnašanjem bomo lahko proces dvigovanja povprečnih temperatur in s tem posledično spreminjanje našega okolja lahko upočasnili.

V tem elektronskem zbiru smo združili nekatere dobre prakse, ki se izvajajo na Biosfernem območju Julijske Alpe in za katere smo prepričani, da so in bodo zgled tudi drugim. Dobrih praks je veliko več, kot jih predstavljamo, in niso nič manj pomembne, če o njih tukaj ne boste brali.

Ukrepajmo že danes – za naš jutri.

METKA ŠTRUKELJ,
univ. dipl. ekologinja

Alpska konvencija

Alpska konvencija je otrok Mednarodne komisije za varstvo Alp (CIPRA), v kateri so se konec osemdesetih let prejšnjega stoletja rodili ideja in prvi predlogi konkretnih ukrepov s ciljem varovanja Alp kot življenjskega in gospodarskega prostora lokalnega prebivalstva ter obenem ohranjanja izjemne naravne in kulturne raznovrstnosti Alp.

Tista leta so bila čas hudih demografskih težav zaradi odseljevanja in praznjenja gorskih naselij, tržne nekonkurenčnosti gorskega kmetijstva, umiranja gorskih gozdov, negativnih posledic množičnega turizma ter vedno večjih obremenitev z motornim tranzitnim prometom na sloviti avtocestnih koridorjih. Pri pobudah za konvencijo so bili najglasnejši predstavniki prizadetega lokalnega prebivalstva Tirolske (A), Južne Tirolske (I) in švicarskega Engadina. Pomembno področje konvencije je bilo varstvo alpskih voda oziroma pitne vode, saj se polovica Evrope oskrbuje s pitno vodo iz ledenega in snežnega pokrova Alp. Kako dolgo še, ko pa se ledeniki tanjšajo, krajšajo, izginjajo? Iz zgodovine poznamo velike civilizacije, ki so izumrle, ko jim je zaradi dramatičnih naravnih sprememb zmanjkalo vode. Tudi v ravninskih predelih Evrope v sušnih poletjih že primanjkuje vode. Kam bomo šli po vodo, če je tudi v Alpah ne bo več? Žal o tej strateško pomembni tematici nimamo nobenega protokola Alpske konvencije, ker predlog Cipre ni bil upoštevan na medvladnem in medresorskem usklajevanju.

Ko so konvencijo, razdeljeno na izvedbene protokole in deklaracije, leta 1991 podpisale vlade vseh osmih alpskih držav, so tudi prevzele odgovornost za izvajanje. Konvencija se je institucionalizirala v različne organizacijske organe in odbore, nad katerimi bedita Stalni sekretariat in Alpska konferenca, toda uresničevanje njenih izvirnih ciljev in načel je vprašljivo.

Vsi vemo, da so podnebne spremembe tu. Lahko se jim pravočasno prilagajamo in blažimo njihove posledice, ne moremo pa jih preprečiti. Le kako si človek upa domišljati, da lahko prepreči uničujoče poplave in hudournike, pod katerimi izginjajo ljudje, ceste, stavbe ter cela naselja ali katastrofalne vetrolome in ledolome regionalnih razsežnosti, ki v zadnjih letih uničujejo velike gozdne površine? Pri nastajanju gradiv o podnebnih spremembah smo velikokrat soočeni s teoretičnim leporečenjem, ki je daleč od praktične vrednosti.

Po drugi strani pa imamo povsod v Alpah vedno več tako imenovanih primerov dobrih praks uresničevanja ciljev iz posameznih protokolov Alpske konvencije. Zanimivo je, da so vsi dobri primeri samoiniciativni in da jih je največ nastalo v nerazvitih, pozabljenih in od velikih urbanih središč zelo oddaljenih območjih, ki dokazujejo svojo presenetljivo vitalnost in voljo po uresničevanju novih izzivov ter priložnosti. Področja dobrih praks so zelo različna: od energetske varčnih gradenj, sistemov daljinskega ogrevanja, inovativnih prilagajanj podnebnim spremembam, izvirnih in zanimivih turističnih ponudb, novih in za naravo razbremenilnih prometnih ureditev (alternativni javni prevozi), obnov opuščenih železnic, podpiranja pridelovanja regionalno tipične hrane do kmetijskih in šolskih izobraževalnih programov.

JANEZ BIZJAK

direktor JZ TNP v letih od 1992 do 2005

član mednarodne komisije pri pripravi Alpske konvencije v letih od 1989 do 1991

Alpska konvencija je mednarodna pogodba, ki so jo sklenile alpske države (Avstrija, Francija, Italija, Liechtenstein, Monako, Nemčija, Slovenija in Švica) ter Evropska unija z namenom spodbujanja trajnostnega razvoja na območju Alp. Predstavlja načelno obvezo za podporo politiki zaščite in povečanju sodelovanja na šestih prednostnih področjih: prebivalstvo in kultura, ukrepanje na področju podnebnih sprememb, ohranjanje in vrednotenje biotske raznovrstnosti in krajine, ozelenitev gospodarstva, spodbujanje trajnostnega prometa in izvajanje vodilne vloge v okviru Strategije EU za Alpsko regijo.

ALPSKI SISTEM PODNEBNIH CILJEV 2050 PO INNSBRUŠKI DEKLARACIJI ALPSKE KONVENCIJE

LEGENDA PODNEBNIH CILJEV, H KATERIM PRIPOMOREJO OPISANI PRIMERI DOBRIH PRAKS:

BLAŽENJE PODNEBNIH SPREMEMB

UP

Urejanje prostora

Ekonomično upravljanje s prostorom, zavirati fragmentirano širitev naselij in podpirati razvoj naselij ter urejanje prostora, ki bo zmanjševalo izpuste CO₂.

E

Energija

Zmanjševati emisije CO₂ in spodbujati uporabo obnovljivih virov energije.

P

Promet

Zmanjševati emisije CO₂, ki jih povzroča promet.

T

Turizem

Zmanjšati emisije CO₂ iz turistične dejavnosti in dopolniti ponudbo turizma s trajnostnimi možnostmi dostopa do alpskih destinacij. Spodbujati ponudbo turizma v Alpah z minimalnimi vplivi na podnebje.

PRILAGAJANJE NA PODNEBNE SPREMEMBE

UP

Urejanje prostora

Spodbujati celovit pristop, ki omogoča boljše prilagajanje alpskega prostora na podnebne spremembe.

GG

Gorski gozd

Prilagajanje gozdnega fonda na spremembe podnebja, težiti k dobremu stanju alpskih gozdov in njihove biotske raznovrstnosti, razvijati trajnostne proizvodne poti lesa in utrditi vlogo gozda pri preprečevanju naravnih nesreč.

BR

Biotska raznovrstnost

Zaščititi biotsko raznovrstnost in olajšati migracije alpskih vrst. Spodbujati ohranjanja kakovostnega kmetijstva, ki prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti. Zavarovati šotišča.

T

Turizem

Prilagoditi zimski turizem in popestriti turistično ponudbo.

V

Voda in vodni viri

Preprečiti pomanjkanje pitne vode, krepiti izvajanje Krovne vodne direktive in nadzorovati razvoj hidroelektrarn.

GK

Gorsko kmetijstvo

Poudariti prispevek gorskega kmetijstva k okolju, ohranjanju in privlačnosti alpske krajine.

ZW

DODATNO

IO

Nič odpadkov/Zero Waste – ZW

Izobraževanje in ozaveščanje – IO

Kazalo

Uvodnik	2
Alpska konvencija	3
Poletni turistični avtobusi	6
Destinacijske kartice Julijske Alpe	7
Alpski biseri	8
Promocijski dnevi umirjanja prometa	9
Gorenjsko kolesarsko omrežje	10
Avtovlak	11
Vozni park Javnega zavoda Triglavski narodni park	12
Projekt e-MOTICON Interreg Alpine Space	13
Hotel Ribno Bled	14
Ecohouse Furlan, Sužid	15
Obnavljamo staro za novo kakovost bivanja	16
Obnova planine Laška seč	17
Projekt AlpBC – Interreg Alpine Space	18
Obnovljeno vaško jedro Stara Fužina	19
Oživljanje Robidišča	20
Štacuna Brvač Radovljica	21
Vodovod Tolminski in Kanalski Lom	22
Projekt CAMIS	23
Mlekarna Planika Kobarid	24
Ekovas Čadrg	25
Ekološka kmetija pri Plajerju	26
Kolektivne blagovne znamke na območju Julijskih Alp	27
Znak kakovosti Triglavskega narodnega parka	28
Upravljanje z gozdovi - Zavod za gozdove Slovenije	29
Usmerjanje obiska v Triglavskem narodnem parku	30
Daljinska pohodniška pot Juliana	31
Učna pot Šotno barje Goreljek	32
Lokalni energetske koncepti in naložbe občin	33
Podnebna konvencija županov	35
Sončne elektrarne podjetja Teh-svet d. o. o.	36
Planinske kočice s sončno in vetrno elektrarno	37
Projekt VrH Julijcev	38
Triglavski narodni park	39
Natura 2000	40
Biosferno območje Julijske Alpe – UNESCO MAB	41
Skupnost sol in Triglavska zakladnica	42
Izobraževalni animirani filmi	43
Gozdni bonton	44
Projekt YOUrALPS - Interreg Alpine Space	45

Poletni turistični avtobusi

Na območju Julijskih Alp se že več kot 20 let izvajajo turistični zimski in poletni prevozi. Namen takih prevozov je zmanjševanje individualnega avtomobilskega prometa po alpskih dolinah, prelazih in do naravnih znamenitosti.

V poletni sezoni 2020 so največ obiskovalcev prepeljali v občinah Bohinj in Tolmin. Poleg njih pa so poletne prevoze izvajali tudi v občinah Kobarid, Bled, Radovljica in Žirovnica ter v Slovenskem planinskem muzeju. Letošnja posebnost je bil avtobusni prevoz od železniške postaje Most na Soči preko Predela do Kranjske Gore, na katerem je bilo možno s seboj peljati tudi več koles.

MOJCA ODAR

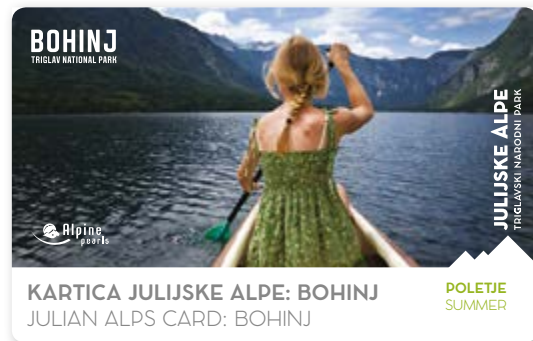
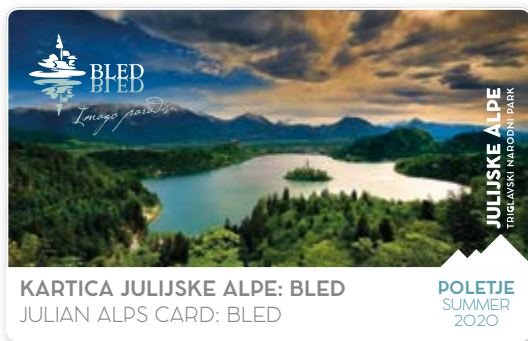
Ali ste vedeli, da je bilo v letu 2020 kljub drugačni turistični sezoni zaradi koronavirusa SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju Julijskih Alp s poletnimi turističnimi prevozi prepeljanih več kot 73.000 obiskovalcev?

Destinacijske kartice Julijske Alpe

Raziskovanje Julijskih Alp je z uporabo kartic Julijske Alpe Bled, Bohinj, Dolina Soče in Radovljica preprostejše. Vse štiri kartice, ki jih pridobijo gostje naštetih destinacij, ponujajo številne ugodnosti, popuste in brezplačne ogledе znamenitosti ter muzejev. S kartico Julijske Alpe na destinacijah spodbujajo trajnostno mobilnost znotraj Biosfernega območja Julijske Alpe in zmanjšujejo obremenjevanje krhkega alpskega okolja.

Kartice vsebujejo ugodnosti pri uporabi avtobusnega in železniškega prometa ter obiskih naravnih znamenitosti in muzejev. Vsaka kartica ima svoje ugodnosti, ki se z vsebinami sosednjih destinacij tudi dopolnjujejo.

Gostje, ki bivajo ali samo obišejejo to območje, z uporabo destinacijskih kartic podpirajo trajnostno mobilnost, v zameno pa so nagrajeni z nižjimi stroški pri plačevanju vstopnin.

Alpski biseri

Pod krovno znamko Alpski biseri je združenih 21 najlepših alpskih počitniških krajev, ki negujejo okolju prijazno mobilnost. Pri nas sta to Bohinj in Bled, ki sta z uvajanjem trajnostne mobilnosti na svojem območju ustrezala merilom znamke Alpski biseri.

Kdor se odloči za obisk teh biserov, se odloči za uživanje premišljeno dodelanih in okolju prijaznih rešitev mobilnosti. Številne ponudbe mobilnosti izbranih počitniških krajev za celoten čas bivanja zagotavljajo okolju prijazno mobilnost. Obiskovalec se lahko osredotoči na bistveno – na počitnice, polne dejavnosti, užitkov in sprostitve. Spotoma pa pomembno prispeva k varovanju podnebja in ohranjanju nedotaknjene okolja.

ARHIV TURIZMA BLED

VIR: ALPINE PEARLS

Promocijski dnevi umirjanja prometa

Naše alpske doline in prelazi so vsako leto bolj množično obiskani, s tem pa posledično narašča količina prometa v tem naravnem ter krhkem okolju. Prostor je v sezonskih konicah prenasičen s parkiranimi osebnimi vozili, kar negativno vpliva na naravno okolje, hkrati pa je za obiskovalce s tem izkušnja doživljanja narave zelo okrnjena.

Javni zavod Triglavski narodni park je že v letu 2018 s pomočjo deležnikov izvedel prve promocijske dneve umirjanja prometa v dolini Vrat, leta 2019 pa v Ukancu in na Mangartski cesti.

V letu 2020 je Javni zavod Triglavski narodni park v sodelovanju z Občino Bohinj, Občino Tolmin, Turizmom Bohinj, Turizmom Dolina Soče in Skupnostjo Julijske Alpe 11. julija izvedel Promocijski dan umirjanja prometa v Bohinju, dolini Tolminke in na Mangartski cesti. Dogodek je istočasno potekal na treh lokacijah. Obiskovalci so uživali v lepotah narave brez uporabe osebnega vozila in skupaj z organizatorji tako podprli sodobne trende, ki spodbujajo odgovoren, trajnosten in okolju prijazen obisk Triglavskega narodnega parka.

Želja vseh deležnikov v prostoru je, da se promocijski dnevi spremenijo v povsem normalen in splošno sprejet način obiskovanja zavarovanega območja. Tovrstni prometni režimi za izredno prometno obremenjene točke narodnega parka pripomorejo k ohranjanju narave in boljši izkušnji obiskovalcev, ki ta območja obiskujejo v želji po miru in tišini ter doživljanju naravnih lepot.

Ali ste vedeli, da so v letu 2020 v Bohinju na deževen promocijski dan umirjanja prometa z avtobusi prepeljali več kot tisoč potnikov?

MOJCA ODAR

VIR: JAVNI ZAVOD TRIGLAVSKI NARODNI PARK, OBČINA BOHINJ

Gorenjsko kolesarsko omrežje

Gorenjska kolesarska mreža je skrbno izdelan preplet povezav na območju gorenjskih in nekaterih njej sosednjih občin. Mreža cest, primernih za kolesarjenje, ponuja edinstveno priložnost za popotovanja od kraja do kraja, odkrivanje znamenitosti na poti in srečanje z lokalnim prebivalstvom. Prav vsak lahko najde sebi primerno in ustrezno traso, kjer bo na svoj način doživel širše območje Gorenjske.

Gorenjsko kolesarsko omrežje je zasnovala ekipa strokovnjakov z namenom, da ljudem na preprost, pregleden ter uporaben način ponudi informacije v obliki opisa, zemljevida in digitalne poti. Omrežje ponuja orientacijo, vpogled v možnosti in spodbuja h kolesarjenju.

Razvojni agenciji Zgornje Gorenjske je v projekt Gorenjsko kolesarsko omrežje uspelo združiti 24 občin – 18 gorenjskih in 6 mejnih (Cerkno, Vodice, Komenda, Logatec in Medvode) občin – ter Direkcijo RS za infrastrukturo. Najprej so pregledali občinske kolesarske poti in jih na Gorenjskem evidentirali 121. To je bila osnova za snovanje Gorenjskega kolesarskega omrežja. Vse poti so geolocirali – prostorsko umestili – in na osnovi pridobljenih podatkov izoblikovali najbolj optimalno omrežje.

MOJCA ODAR

Ali ste vedeli, da bo v letu 2021 na dobrih 500 kilometrih Gorenjskega kolesarskega omrežja postavljenih 550 označevalnih tabel?

Avtovlak

V Sloveniji po tirih vozi le en avtovlak, ki je na voljo širši javnosti. Povezuje Primorsko in Gorenjsko, natančneje Novo Gorico (le poleti) in Bohinjsko Bistrico. Celo leto pa med Mostom na Soči in Gorenjsko prečka najdaljši slovenski, tj. bohinjski predor štirikrat dnevno v eno smer. Avtovlak vozi vsak dan v letu, poleti mu zaradi večjega zanimanja dodajo nakladalne vagonne in s tem podaljšajo kompozicijo ter kapacitete. Potniki, ki s svojimi vozili uporabljajo avtovlak, privarčujejo čas, kilometre in s tem pripomorejo k čistejšemu okolju, saj se izognejo potovanju po doline Bače in prečkanju prelaza Sorica.

Ali ste vedeli, da vas lahko avtovlak med Novo Gorico in Bohinjsko Bistrico popelje po dobrih 60 kilometrih tirov? Za to pot bi z avtomobilom po cesti naredili več kot 80 kilometrov.

MOJCA ODAR

Vozni park Javnega zavoda Triglavski narodni park

Javni zavod Triglavski narodni park ima 15 službenih vozil na električni pogon. Sredstva za nakup so bila zagotovljena v Programu porabe sredstev sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018 v sklopu ukrepa Spodbujanje trajnostne mobilnosti območij ohranjanja narave. Javni zavod Triglavski narodni park je pridobil 13 vozil Renault Zoe z. e. v skupni vrednosti 370.487 evrov in 2 vozili Renault Kangoo z. e. v skupni vrednosti 54.303 evrov. Finančna sredstva je priskrbelo Ministrstvo za okolje in prostor, deloma pa je nakup financiral Eko sklad, slovenski okoljski javni sklad, v obliki nepovratne finančne spodbude.

Vozila so namenjena za opravljanje naravovarstvenega nadzora na območju narodnega parka in izvajanje javne službe varstva narave. Ministrstvo za okolje in prostor je v letu 2018 zagotovilo tudi finančna sredstva za polnilne postaje za električna vozila, ki so bile nameščene na različnih lokacijah (na Bledu, v Bohinju, Gorjah in Trenti).

Na območju Julijskih Alp mreža polnilnih postaj za električna vozila stalno raste in se razvija.

MOJCA ODAR

Ali ste vedeli, da si lahko uporabniki električnih avtomobilov z aplikacijo Polni.si poiščejo najbližjo javno polnilno postajo?

Projekt e-MOTICON Interreg Alpine Space

Cilj projekta e-MOTICON je spodbujati podporne ukrepe trajnostne mobilnosti s strani javnih uprav v sodelovanju z gospodarstvom, predvsem na področju uvajanja e-mobilnosti, širjenja interoperabilnosti in mreženja električnih polnilnic.

Poleg tega so cilji projekta e-MOTICON opolnomočenje javnih služb za boljšo kontrolo sistemov električnih polnilnih enot, izboljšanje prostorskega načrtovanja pri vzpostavljanju infrastrukture za e-mobilnost, transnacionalni prenos znanja o najnovejših tehnoloških rešitvah in skupnih gostujočih sistemih (roaming framework) ter vzpostavitev transnacionalno povezljivih informacijskih točk javnih služb za informiranje zasebnih vlagateljev v e-mobilno infrastrukturo. V okviru projekta je bila izdelana transnacionalna strategija, ki naslavlja e-mobilnost za interoperabilno skupnost in mreženja na območju Alp, ter akcijski načrt. Predhodno so bili v sodelovanju z občinami pripravljene regionalni akcijski načrti. K sodelovanju so povabili tudi potencialne vlagatelje v e-polnilnice in obstoječe upravljavce polnilnih enot.

Posoški razvojni center je v okviru projekta izdelal Akcijski načrt e-mobilnosti za Goriško statistično regijo ter Smernice za vpeljavo e-mobilnosti na območje Julijskih Alp in Triglavskega narodnega parka. Akcijski načrt določa usmeritve razvoja e-mobilnosti na območju regije in opredeljuje ustrezne ukrepe na tem področju z vidika pristojnosti lokalnih skupnosti ter drugih akterjev. Namenjen je javni upravi kot izhodišče za oblikovanje ustreznih politik na področju e-mobilnosti in načrtovanje polnilne infrastrukture, tako na občinskem nivoju kot tudi širše. Dokument je javen, dostopen lokalnim skupnostim in drugim deležnikom.

Kot posebno funkcionalno zaokroženo teritorialno enoto so obravnavali Julijske Alpe. Za to specifično območje so izdelali smernice za vpeljavo e-mobilnosti in oblikovali ukrepe. Tisti ukrepi, ki so prepoznani kot primerni, so bili predlagani za umestitev v državne in lokalne sheme financiranja.

 MATEJA KUTIN

VIR: PROJEKT E-MOTICON, POSOŠKI RAZVOJNI CENTER

Hotel Ribno Bled

V Hotelu Ribno želijo okolje, ki nam je vsem tako pri srcu, ohraniti in pobarvati še bolj zeleno. Do okolja izkazujejo skrben odnos, še posebej na področju odpadkov, pitne vode in spoštljivega odnosa do hrane.

Zero Waste je zaveza, ki vodi družbo v spremembo življenjskega stila in navad ter k posnemanju trajnostnih naravnih ciklov, kjer so vsi odpadni materiali surovina za nekoga drugega – One man's trash is another man's treasure!

Glavni cilj Zero Waste hotelov in restavracij je zniževanje količin nastalih odpadkov ter preprečevanje škodljivih izpustov v zemljo, vodo in zrak, ki bi lahko ogrozili zdravje ekosistemov, ljudi, živali ali planeta. Kot hotel na poti do Zero Waste delujejo po smernicah zelenega poslovanja in prispevajo tudi k boljši povezanosti z lokalnim okoljem, večjemu zadovoljstvu gostov ter zaposlenih.

V hotelu se trudijo zagotavljati visoko kakovost storitev za ugodje gostov in ugodje narave. Tako so na poti, da bodo ločili 90 odstotkov vseh odpadkov, jih letno ustvarili 30 odstotkov manj in porabili za 30 odstotkov manj vode in energije.

Lastniki hotela Ribno želijo s svojim delovanjem ohraniti okolje in spodbuditi ostale, da sledijo njihovemu zgledu.

Ali ste vedeli, da so v hotelu v zadnjih letih iz starega, zavrženega in ponovno uporabljenega lesa sami opremili sobe?

 KATARINA STRGAR

VIR: KATARINA STRGAR, HOTEL RIBNO

Ecohouse Furlan, Sužid

Ekohiša Furlan je zgrajena iz naravnih, okolju prijaznih materialov in skladno z načeli ekološke trajnostne gradnje. Njeno zunanost so poskušali čim bolj približati videzu tipične severnoprimske hiše iz pred več kot sto let, značilne za Posočje. Hiše so takrat imele dolge balkone (ganke) z latniki, na katerih so sušili koruzo. Lakov in barv za les takrat niso poznali, zato so v duhu starih časov balkon zaščitili le z naravnim oljem.

Nosilna lesena konstrukcija iz smrekovega lesa je zapolnjena z balami slame, ki je nezanimiva za katero koli žival, saj so odstranjena vsa zrna, ki so hranljivi del pšenice. Grobi apneni omet daje hiši trdnost, fini ilovnati pa skrbi za uravnavanje vlage v prostorih in s tem preprečuje razvoj mikroorganizmov (pršic in plesni). Posebnost ilovice je tudi, da absorbira neželene vonjave in škodljive snovi iz zraka ter s tem v prostoru ustvari prijetno klimo za bivanje. Struktura samega ometa samodejno uničuje alergene vseh vrst, že najtanjša plast ilovnatega ometa pa nas obvaruje pred električnim sevanjem, ki ga oddajajo električne naprave v prostoru. Stene, pobeljene s popolnoma naravnimi barvami, narejenimi iz ilovice in škroba, prostor v prijetnih naravnih odtenkih navdajajo z domačnostjo.

Stavbno pohištvo in notranost hiše je v večini opremljena iz hrastovega lesa, ki so ga posekali v lastnem gozdu. Masivno pohištvo je zaščiteno le z naravnim oljem, saj niso želeli uporabljati umetnih lakov in barv, ki les zaprejo, s tem pa notranost hiše prevzema vonj po naravnem.

Ali ste vedeli, da so pri gradnji uporabili kar 1.500 bal slame?

MOJCA STRES, MOJCA ODAR

VIR: TINA KOFOL, ECOHOUSE FURLAN

Obnavljamo staro za novo kakovost bivanja

Usposabljanje Obnavljamo STARO za NOVO kakovost bivanja, ki je del projekta ATLAS, je udeležencem omogočilo strokovno pomoč pri soočanju z izzivi prenove stavb z elementi kulturne dediščine in njihovi energetski sanaciji.

Stavbna dediščina je nekaj, kar je težko spregledati. Pomeni prepoznavnost domačega kraja ali vtis popolnoma novega okolja. Je tisto, kar ti je takoj všeč, ali pa te že na prvi pogled zbode v oči. Za naše kraje bi lahko rekli, da se stavbna tipologija spreminja skoraj na vsakih nekaj kilometrov. Vsaka ima svoje posebnosti in zanimivosti, ki so odtis določenega časa, razpoložljivih materialov in človekovih potreb v preteklosti. Kakovost bivanja je tako konglomerat spoštovanja do dediščine ob upoštevanju spremenjenega načina življenja. Prav to je v ospredju projekta ATLAS, v katerem sodeluje Posoški razvojni center.

Projekt ATLAS obravnava trajnostno gradnjo alpskega prostora, predvsem energetsko prenovo stavb z elementi kulturne dediščine. Med rezultati projekta bodo smernice za energetsko prenovo objektov kulturne dediščine, ki bodo pomoč investitorjem in občinam ter ostalim institucijam pri spodbujanju tovrstne prenove. Na voljo bodo tudi informacije o številnih dobrih primerih obnove stavb z območja Alp in tehnični elementi vgradnje posameznih elementov za izboljšanje energetske učinkovitosti.

📷 ANDREJKA ŠČUKOVT, ZVKDS OE NOVA GORICA

VIR: POSOŠKI RAZVOJNI CENTER

Obnova planine Laška seč

Stan s hlevi leži v Triglavskem narodnem parku na 1000 metrih nadmorske višine zahodno od spominske cerkve sv. Duha iz prve svetovne vojne na Javorci, severovzhodno pod Mrzlim vrhom in severozahodno od Tolmina. Pašna živinoreja je na Tolminskem uveljavljena tradicionalna gospodarska panoga in obsega eno od večjih pašnih območij v Julijskih Alpah.

Pet v breg potisnjenih hlevov za prenočevanje živine in pastirjev ter stan – »mlekarnca« leži na robu gozdne jase ter pašnih površin. Obnova planin je pomembna zato, ker se posledično življenje na planinah lahko nadaljuje. Kot je zapisala Andrejka Ščukovt iz novogoriške enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS), gre za vir velike vrednosti s kulturnega, okoljskega, družbenega in gospodarskega vidika, saj posveča veliko pozornosti vzdrževanju kulturne krajine, varovanju okolja, trajnostnemu gospodarjenju ter ohranjanju poseljenosti in identitete podeželja, kar je vezano tudi na ohranjanje kulturne dediščine.

Med letoma 2012 in 2014 je na planini Laška seč pod nadzorom konservatorjev potekala prenova stanov, ki je pripomogla k podaljšanju življenjske dobe zgradb ter ohranitvi avtentičnosti planine. Vse dobre elemente so ohranili, dotrajane pa zamenjali s podobnimi.

Prenova planine Laška seč je bila nagrajena z mednarodno nagrado Constructive Alps 2015, ki sta jo razpisali Švicarska konfederacija in Kneževina Liechtenstein.

Ali ste vedeli, da je bil v oddaji Ljudje in zemlja objavljen posnetek o obnovi planine Laška seč? Prispevek si lahko ogledate od 11.20 naprej.

 MILJKO LESJAK

VIR: ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENIJE, GSN GRADBENIŠTVO D. O. O.

Projekt AlpBC – Interreg Alpine Space

AlpBC je obravnaval težave celotnega alpskega prostora, ki se osredotočajo na izgubo kulturne dediščine stavb in zmanjšanje teritorialne konkurenčnosti. Ekološke in ekonomske lastnosti alpske regije zahtevajo preoblikovanje kulture gradnje zaradi trenutnih izzivov: podnebne in demografske spremembe, širjenja mestnih območij in nove energetske politike. Projekt je s transnacionalnimi povezavami prispeval k trajnostnemu razvoju Evropske unije ter podnebnim in energetskim ciljem v gradbenem sektorju. Raziskovalne prakse in pilotne aktivnosti, povezane z regionalnim razvojem in prenosom inovativnosti na mala in srednja podjetja, pomagajo pri izvajanju regionalnih strategij v okviru mednarodnih omrežij.

Z drugačnim pristopom lahko zagotovimo delovna mesta za lokalna mala in srednje velika podjetja, ustvarimo privlačnost za turiste in domačine ter s tem izboljšamo regionalno konkurenčnost. Projekt je opredelil strategije za ohranitev in napredovanje alpske kulture gradnje v širšem kontekstu teritorialnega razvoja ter ekološke trajnosti. Njegov namen je bil omogočiti lokalnim akterjem, da izkoristijo ta izjemna kulturna sredstva kot vir regionalne identitete in gospodarskega napredka.

Posoški razvojni center je kot edini slovenski partner skrbel za vse dejavnosti v Sloveniji. Ena izmed aktivnosti projekta je bila tudi izdelava priročnika za trajnostno gradnjo s katalogom ponudnikov.

Obnovljeno vaško jedro Stara Fužina

S celovito prenovo je trg pred kulturnim domom v Stari Fužini dobil sodoben značaj, a hkrati ni izgubil stika s tradicionalnimi vrednotami stare vasi. Potopljeni pločniki skozi celo naselje omogočajo deljeno rabo pešcev, kolesarjev in voznikov, sproščajo poglede, ker ni treba paziti na ostre robove pločnikov ter dajejo prednost vasi, ne cesti. Betonski tlak, obdan s pasom kock v osrednjem prostoru trga, je tridelen in logično poveže traso ceste s terasama na vsaki strani, hkrati pa se tudi simbolno naveže na tripartitno strukturo Triglava.

Vas je pridobila tri sodobna avtobusna postajališča, ki so izpeljana iz tradicionalne kožarice, začasnega zavetišča gozdarjev in oglarjev, in nov turističnoinformacijski center. Lipa, ki jo obdaja krožna klop, vabi obiskovalce k posedanju, počitku in izmenjavi novic.

Ali ste vedeli, da turistično informacijski center v Stari Fužini s svojimi arhitekturnimi značilnostmi spominja na tipični bohinjski stan, ki ga lahko srečamo na planinah?

📷 TOMAŽ SEDEJ

VIR: OBČINA BOHINJ

Oživljanje Robidišča

Robidišče je najzahodnejša vas Slovenije in leži tik ob meji na prepihu dveh kultur. Ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja je bila še zelo živahna z več kot 200 prebivalci. Imeli so kolektivno gospodarjenje. Ko so pridelek vzgojili, so ga prodali, zaslužek pa so si delili po posebnem ključu. Do leta 1968 so v vasi še imeli šolo, nekaj let za tem pa se je v vasi rodil zadnji otrok. Zaton je vas začela doživljati po drugi svetovni vojni, ko je zaradi težavnih razmer na mejnem območju v eni noči s trebuhom za kruhom odšlo 50 prebivalcev. Zadnji udarec pa je bil potres leta 1976, ki je porušil polovico hiš.

Vas bi s tem lahko dokončno propadla, če vanjo ne bi verjelo nekaj zavzetih posameznikov, ki so pomladili hiše, ponovno obudili kmetijstvo in temu dodali še turistično ponudbo. Z oživljanjem vasi se je zanjo pojavilo tudi večje zanimanje. Vas se obnavlja hiša za hišo, kamen za kamnom. Življenje v Robidišču ponovno žubori, drugače kot včasih, a vseeno močno.

📷 MOJCA ODAR

SOCIALNO PODJETJE FUNDACIJA VINCENCA DRAKSLERJA

Štacuna Brvač Radovljica

Ključno poslanstvo centrov ponovne uporabe je omogočiti delo tistim, ki so težko zaposljivi (na primer starejšim in invalidom), po drugi strani pa omogočiti, da stari, odvečni ali poškodovani predmeti zaživijo novo življenje ter za simbolično ceno razveselijo nove lastnike.

V center ponovne uporabe lahko prinesete vse tisto, česar ne potrebujete več. To so oblačila in tekstilni izdelki, porcelan, posoda, športna in otroška oprema, oprema za dom, knjige, gospodinjski aparati, računalniška oprema in zabavna elektronika, pohištvo, čevlji in tako dalje.

Fundacija Vincenca Drakslerja je socialno podjetje, ki je v letu 2011 začela z razvijanjem programa socialnega podjetništva, ki bo omogočalo zaposlitveno rehabilitacijo, delovno usposabljanje in zaposlovanje težje zaposljivih, predvsem nekdanjih odvisnikov od prepovedanih drog in alkohola, invalidov ter starejših brezposelnih oseb.

V okviru fundacije deluje 7 trgovin z izdelki ponovne uporabe in delavnica na Pristavi pri Kranju. Štacuna Brvač je njihova edina trgovina, ki deluje na Biosfernem območju Julijske Alpe. Nahaja se v Zbirnem centru Komunale Radovljica. V trgovini lahko kupite rabljene in obnovljene predmete ter pohištvo, lahko pa tudi oddate rabljene predmete za ponovno rabo.

Poleg Štacune Brvač lahko na območju Julijskih Alp obiščete še Kramarijo in Center ponovne uporabe JEKO na Jesenicah ter Center ponovne uporabe Škart Bled.

Ali ste vedeli, da vsak prebivalec Slovenije letno povprečno zavrže 5 kilogramov uporabnih predmetov?

MOJCA ODAR

VIR: FUNDACIJA VINCENCA DRAKSLERJA

Vodovod Tolminski in Kanalski Lom

Prebivalci Tolminskega in Kanalskega Loma v občini Tolmin so se s pitno vodo oskrbovali iz lokalnih vodovodnih virov, ki niso bili vedno neoporečni, v poletnih mesecih pa je vode velikokrat tudi zmanjkalo. Zaradi pojavljanja daljših in pogostejših časovnih obdobij suše so se prebivalci tega območja z vodo oskrbovali prek gasilskih cistern. Velik korak na področju vodooskrbe se je zgodil z izgradnjo vodovodnega sistema, ki se je povezal z vodovodom Zadlaščica. Za novozgrajeni krak vodovoda so porabili 2443 metrov cevi in zgradili nov vodohran s prostornino 120 kubičnih metrov ter novo črpališče z daljinskim nadzorom ter povezavo na obstoječ sistem. Novi del vodovodnega sistema črpa vodo več kot 400 metrov v višino in s tem nemoteno oskrbuje krajane s pitno vodo.

Ker se zaradi sprememb v podnebju spreminjajo razmerja sušnih in mokrih obdobij, se bodo v gorskem svetu tudi v drugih naseljih pojavile težave z oskrbo neoporečne vode, za katere bo treba poiskati dolgoročne rešitve.

📷 MOJCA ODAR

VIR: KOMUNALA TOLMIN D.O.O.

INTERREG SLOVENIJA-ITALIJA

Projekt CAMIS

V porečju reke Soče je trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri strateškega pomena za obe strani meje, zato mora biti usklajeno. Težave in potrebe so zaradi značaja porečja reke Soče različne, vse pa izhajajo iz skupnega cilja trajnostne rabe ter ohranjanja dobrega stanja strateških virov.

Glavni namen projekta CAMIS je bil iskanje kompromisov med različnimi deležniki ter vzpostavljanje ustrežnejšega čezmejnega gospodarjenja z reko v smislu trajnostne rabe strateških virov in ohranjanja vodotokov. Vsebinsko je bil projekt razdeljen na dva dela:

- ✿ Analitično-raziskovalni del, ki je vključeval analize rečne morfologije in hidravlike ter analizo kakovosti voda in bo med drugim služil posodabljanju baz podatkov o reki. Na podlagi tega so partnerji predlagali dodatne ukrepe za zagotavljanje dobrega stanja vode.
- ✿ Praktično-aplikativni del, posvečen pilotnim aktivnostim, ki so prispevale k trajnostni rabi reke in določenih območij v okviru porečja zlasti v rekreacijske in turistične namene. S primeri dobrih praks in akcijskimi načrti za rabo prostora je omogočena primerjava različnih rab reke na obeh straneh meje.

📷 PETER DOMEVŠČEK

VIR: PROJEKT CAMIS, POSOŠKI RAZVOJNI CENTER

Mlekarna Planika Kobarid

Planinsko pašništvo je posebnost Alp, planine pa so bile od nekdaj sinonim za preživetje in kulturo v Alpah. Planine v Posočju še živijo in veljajo za posebnost tega okolja, saj gre za posebno obliko skupnega gospodarjenja. Paša v visokih planinah je bila že v preteklosti nuja in temelj za kmetovanje ter pridelavo kakovostne krme za zimo v dolini. Planine v Posočju veljajo za kraj trdega dela, a tudi veselja.

V Mlekarni Planika sledijo tradiciji, spoštujejo dediščino naših prednikov in pri predelavi mleka v mlečne izdelke ohranjajo stare recepte.

Z odkupovanjem mleka od domačih kmetov Mlekarna Planika pripomore k obstoju živinoreje, obdelanosti kmetijskih zemljišč, prispeva k dohodku družin in zaposlovanju delavcev na teh območjih.

Današnja Mlekarna Planika je četrta največja mlekarna v Sloveniji in še edina v 100-odstotni lasti kmetov.

Ali ste vedeli, da so najpogostejša imena krav v Posočju Sivka, Liska, Šeka, Srna, Miša, Roža, Luna, Zora, Soča, Bela, Jagoda in Pika?

📷 MOJCA ODAR

VIR: MLEKARNA PLANIKA KOBARID

Ekovas Čadrg

Vas Čadrg so prebivalci poimenovali ekovas, saj so kar štiri od petih kmetij ekološke. Ponujajo ekološko mleko in mlečne izdelke (kravji sir, sirarska skuta, sirotka), še posebej pa je znan sir Tolminc, ki ga izdelujejo v vaški sirarni. Obnovo sirarne je sofinancirala Občina Tolmin, del sredstev pa so vaščani pridobili tudi s Fordovo nagrado za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, ki so jo prejeli leta 1999.

Prehod s konvencionalnega na ekološko kmetovanje je bil za Čadrg skoraj samoumeven. Že pred odločitvijo za ekološko kmetovanje je vzreja govedi temeljila na tradicionalnih izkušnjah, kar velja tudi za oskrbo pašnikov in pridelavo krme za živino. Tudi sir in skuto so izdelovali po tradicionalnem postopku.

Tako so morali zaradi ekološkega kmetovanja prilagoditi le hleve, ker morajo imeti živali več prostora in svetlobe, sicer pa so glede paše ter pridelave krme nadaljevali brez večjih sprememb. Pri prehrani živine uporabljajo dodatke, ki jih dovoljujejo smernice za ekološko kmetovanje, sicer pa vaški pašniki dajejo zelo kakovostno krmo. To se še posebno pozna pri poznopomladanskem siru, izdelanem iz mleka, ki ga krave dajo po najsočnejši zgodnji paši. Pozimi krmijo govede s travno silažo, ki tvori dobro polovico vse krme, in senom.

Ali ste vedeli, da je vas Čadrg leta 2004 kot primer dobre prakse gorskega ekološkega kmetijstva obiskal tudi švedski kraljevi par, kralj Karel XVI. Gustav in kraljica Silvia?

MOJCA ODAR

VIR: [HTTP://WWW.ARHIV.SLOVENIJA-CO2.SI](http://www.arhiv.slovenija-co2.si)

Ekološka kmetija pri Plajerju

Družinska kmetija se nahaja v osrčju Triglavskega narodnega parka – v dolini Trente. Najdete jo na koncu neprometne ceste, blizu gozda in reke Soče. V hiši so trije apartmaji, na dvorišču pa še dve samostojni hiški, igrala za otroke, športni rekviziti in zelenjavni vrt.

Svoje goste razvajajo z domačo kulinariko iz lokalnih ekoloških sestavin. Domač kruh, žemljice, suhomesne izdelke iz ovčjega in svinjskega mesa, pridelanega na kmetiji, ter mesa divjadi, zaseko, sir, skuto s čompami (trentarskim krompirjem), domače pecivo, zelenjavo in sadje postrežejo v domači izbi.

Ekološka kmetija pri Plajerju je tudi nosilec Znaka kakovosti Triglavskega narodnega parka.

Ali ste vedeli, da so bralci
britanskega medijskega velikana
The Guardian kot prvo priporočilo
za obisk turistične kmetije v
Evropi izbrali Ekološko kmetijo pri
Plajerju v Trenti?

📷 JOŽE SUHADOLNIK

VIR: EKOLOŠKA KMETIJA PRI PLAERJU

Kolektivne blagovne znamke na območju Julijskih Alp

Kolektivne blagovne znamke so tržne znamke na ravni turističnih destinacij, pod katerimi se razvijajo, povezujejo ter s tem skupaj promovirajo proizvode in storitve z označenim geografskim poreklom in visoko kakovostjo ter jasno izraženo trajnostno komponento. Poleg tega so znamke medsektorsko orodje za povezovanje lokalnega gospodarstva in lokalne prebivalce spodbujajo k ohranjanju tistega, kar je v njihovem okolju tradicionalno, pristno ter v sozvočju z naravnim in družbenim okoljem. Znamke ter njihov postopek certificiranja proizvodov in storitev prebivalce spodbujajo k podjetniškimi izzivom ter spodbujajo lokalno gospodarstvo.

Proizvodi in storitve, ki so združene pod posamezno kolektivno blagovno znamko, so tudi najmočnejši in najbolj avtentični ambasadorji destinacij ter hkrati gradnik povezovanja lokalnih ljudi, podjetij in resursov na destinaciji.

Na območju Julijskih Alp lahko najdemo kolektivne blagovne znamke *Bohinjsko/From Bohinj*, *Local Selection Bled*, *Dolina Soče* in *Kranjska Gora Vrhunsko*.

Ali ste vedeli, da so najpogostejši izdelki s certifikatom kolektivnih blagovnih znamk prehrabni in rokodelski izdelki?

Znak kakovosti Triglavskega narodnega parka

Znak kakovosti Triglavskega narodnega parka promovira izdelke in storitve, ki jih ustvarjajo lokalni prebivalci, ki so zavestno stopili naproti varovanju izjemnih danosti neponovljive narave. Znak kakovosti sledi prepletu ter sobivanju narave in človeka, ki v Triglavskem narodnem parku ter na Biosfernem območju Julijske Alpe varuje naravo, ustvarja in ohranja dediščino za naše zanamce. V izdelkih, pridelkih in storitvah s certifikatom Znak kakovosti Triglavskega narodnega parka se prepletajo:

- ✱ odlike območja izvora,
- ✱ visoki standardi kakovosti uradno priznanih certifikacijskih shem,
- ✱ varovanje okolja,
- ✱ ohranjanje narave in biodiverzitete,
- ✱ ohranjanje in spodbujanje lokalne kulturne dediščine.

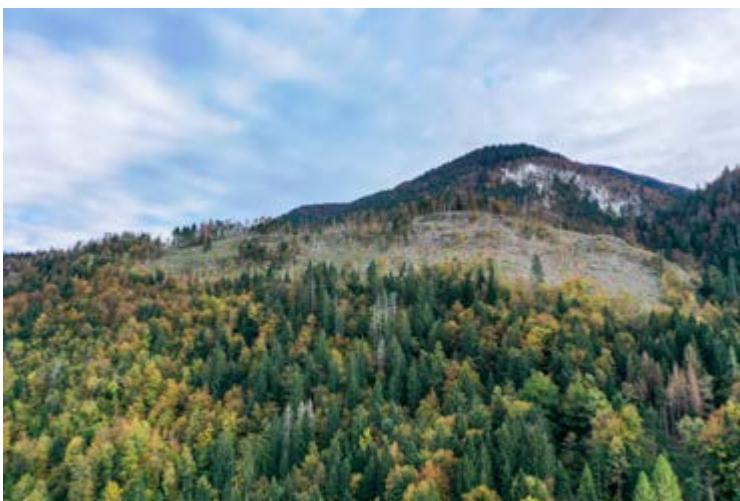
Upravljanje z gozdovi - Zavod za gozdove Slovenije

Posledice podnebnih sprememb, ki se kažejo v naraščanju povprečne temperature zraka, vse višjih temperaturnih ekstremih in bolj pogostih naravnih ujmah (žledolomi, vetrolomi, suše in napadi škodljivcev), močno vplivajo tudi na slovenske gozdove. Aktivna sanacija posledic naravnih ujm v slovenskih gozdovih, ki jo lastniki gozdov izvajajo ob pomoči in strokovnem usmerjanju javne gozdarske službe, je zgled drugim evropskim državam. Kljub temu pa vsakoletne naravne ujme, ki jih spremljajo prenamnožitve podlubnikov (predvsem smrekovih lubadarjev), spreminjajo podobo slovenskih gozdov. Kot posledica sprememb v okolju in človekove dejavnosti, predvsem globalne trgovine, se v slovenskih gozdovih pojavljajo tudi invazivne tujerodne vrste, ki otežujejo naravno obnovo gozdov z avtohtonimi drevesnimi vrstami.

Glavni prihodnji izziv pri gospodarjenju z gozdovi v Sloveniji bo prilagajanje drevesne sestave v gozdnih sestojih. Z ukrepi prilagajanja gospodarjenja z gozdovi želimo okrepiti stabilnost in odpornost gozdnih sestojev na pričakovane pogoste naravne ujme.

Za zdrave in odporne gozdove je pomembno, da so genetsko pestri in sestavljeni iz avtohtonih in rastiščem prilagojenih drevesnih vrst. Takšni gozdovi se bodo lahko prilagodili hitrim spremembam v naravi.

Ali ste vedeli, da lahko v gozdu za lastne potrebe naberemo največ 2 kilograma gob ali plodov (kostanji, borovnice, maline, brusnice ...) na osebo na dan? Poleg tega je dovoljeno nabrati in iz gozda odnesti do 2 kilograma mahov in do 1 kilograma čemaža ali drugih zelnatih rastlin. Nabiramo vedno v zmernih količinah in le toliko, kot bomo potrebovali. Pri vsem tem pa moramo paziti, da rastlin pri nabiranju ne poškodujemo.

 MOJCA ODAR

Usmerjanje obiska v Triglavskem narodnem parku

Omogočanje obiskovanja in doživljanja Triglavskega narodnega parka na način, ki je v skladu z varstvenimi cilji območja, je ob varstvu narave, ohranjanju kulturne dediščine, raziskovanju ter okoljski vzgoji in izobraževanju eden od ključnih ciljev parka. Zaradi vedno bolj množičnega obiska in raznovrstnih oblik rekreacije je spremljanje obiska nujno, prav tako pa tudi določitev ukrepov, ki bodo pripomogli k ohranjanju ugodnega stanja okolja, ob tem pa tudi k doseganju pozitivne izkušnje obiskovalcev.

V letih 2019 in 2020 je Javni zavod Triglavski narodni park v okviru dveh CLLD-projektov na izbranih točkah namestil 10 števcov, ki štejejo pohodnike. Zbrani podatki prispevajo k poznavanju dinamike obiska parka poleg vseh ostalih statističnih in drugih razpoložljivih sekundarnih podatkov, kot so na primer obisk plačljivih mest v parku, število nočitev, število posredovanj Gorske reševalne zveze, podatki o prometnih obremenitvah in število povozov prostoživečih živali.

Poznavanje obiska, tako števila kot tudi kam, kdaj in zakaj obiskovalci zahajajo v park, je ključnega pomena za sedanje in prihodnje upravljanje območja Triglavskega narodnega parka, pri čemer je najbolj pomembno ohranjanje ugodnega stanja naravne in kulturne dediščine območja ter zagotavljanje ugodnih življenjskih razmer lokalnim skupnostim, ki so v parku. Števci se nahajajo na najbolj obremenjenih delih parka.

MOJCA ODAR

Ali ste vedeli, da so na severni obali Bohinjskega jezera od sredine maja do konca decembra 2019 zabeležili nekaj več kot 86.000 obiskovalcev, kar je dobrih 12.000 na mesec oziroma 400 na dan? Na planini Kuhinja pa je bilo v enakem obdobju zabeleženih 29.600 obiskovalcev, kar je 4.400 na mesec oziroma 144 na dan.

Daljinska pohodniška pot Juliana

Daljinska pohodniška pot Juliana je nov skupni turistični produkt destinacij v Julijskih Alpah, ki je nastal v letu 2019. Dolga je 330 kilometrov in razdeljena na 20 dnevnih etap po od 18 do 25 kilometrov. Pohodniška pot je s 16 etapami zapeljana krožno in povezuje gorenjsko s primorsko stranjo Julijcev. Dodatne štiri etape nas iz Tolmina povedejo na najjužnejše točke poti Juliana ter nas privedejo v izjemno okolje kulinarične in vinske pokrajine Goriških brd, kjer mediteranska klima trči ob jutranjo svežino alpskih sapic. Pohodnik se lahko z uporabo vlaka krožno vrne na osnovni krog.

Pohodniška pot Juliana je z vsemi svojimi obrazi pot skozi drugačnost. Osrčje Julijskih Alp z visokimi vrhovi in strmo zarezanimi dolinami je le veduta v pogledih pohodnika na tej poti, ki obkroža največjo slovensko gorsko skupino in Triglavski narodni park. Pot okoli Julijskih Alp povezuje obstoječe poti in poteka po lokalnih cestah med vasi, delno po že označenih planinskih poteh ter drugih turističnih in tematskih poteh. V želji odmika od visokogorja in občutljivejše narave nas pot popelje skozi mesta in vasi med domačine, kamor lahko zaidemo vse leto, saj je pot aktualna ne glede na letni čas.

Na potovanju se pohodnik sreča z zgodovino železarstva (fužinarstva) v Sloveniji, spozna kraje velikih slovenskih pisateljev in pesnikov, spozna pomen čebelarstva včasih in danes, pomen ohranjanja kakovostnih gozdov, se velikokrat lahko napije čiste studenčnice, spozna utrip večjih turističnih destinacij, sreča preproste ljudi, ki živijo na osamljenih kmetijah, sirarje, ki ustvarjajo svoje izdelke, hodi po krajih, ki jih je dodobra zaznamovala prva svetovna vojna in seveda vseskozi občuduje ter čuti utrip ter pomen Triglavskega narodnega parka.

Ali ste vedeli, da se je pohodniška pot Juliana v letu 2020 podaljšala še za 4 etape? Prvotno je bila dolga 270 kilometrov, ki so bili razdeljeni na 16 etap.

JULIANA TRAIL 330/20

MOJCA ODAR

JAKA MODIC

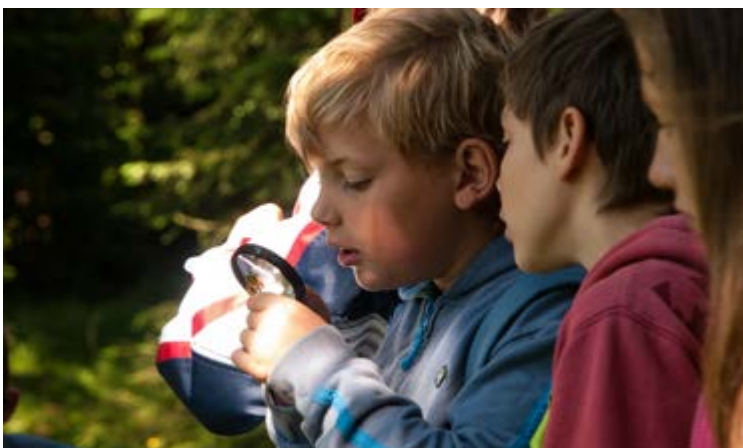
VIR: SKUPNOST JULIJSKE ALPE

Učna pot Šotno barje Goreljek

Visoka barja so v Sloveniji zelo redki in ranljivi življenjski prostor. Z biološkega in ekološkega stališča pa so zelo zanimiva ter edinstvena. Barja stalno rastejo, na njih pa uspevajo rastline, ki jih ne najdemo nikjer drugje. Najpomembnejše so različne vrste šotnih mahov, opazimo pa lahko tudi drobno mesojedko rosiko, rožmarinko, nožničavi munec, dlakavo mahovnico, barjansko kopišnico ter druge.

Barja na Pokljuki so najbolj južno ležeča visoka barja v Evropi, ki so še ohranjena. Ležijo na območju, kjer je človekov pritisk zelo velik.

Obisk učne poti Šotno barje Goreljek vam bo razjasnil marsikatero zanimivost, ki je mogoče še niste vedeli. Pot je krožna, dolga približno en kilometer in ima 5 učnih točk z informativnimi tablamami. Poleg rastlinstva in živalstva na barju je predstavljena tudi Pokljuka danes in v preteklosti, splošne značilnosti barja ter človekove dejavnosti v okolici. Na mokrih delih so leseni podesti in mostiček, ki omogočajo varno hojo po suhem. Urejena pot usmerja in izobražuje, hkrati pa je dober primer usmerjanja obiska, saj varuje preostala poključka visoka barja pred množičnim obiskom.

 ARHIV JAVNEGA ZAVODA TRIGLAVSKI NARODNI PARK

VIR: JAVNI ZAVOD TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Lokalni energetske koncepti in naložbe občin

Lokalni energetske koncept (LEK) lokalne skupnosti oziroma občine zagotavlja dolgoročno načrtovanje razvoja občine na energetske področju in z energijo povezanim okoljskim razvojem, predlaga ukrepe za učinkovito rabo energije, uporabo obnovljivih virov in izboljšanje kakovosti zraka ter vsebuje akcijski načrt za obdobje 10 let s predlaganimi dejavnostmi ter projekti. Vse občine na Biosfernem območju Julijske Alpe imajo izdelane LEK, nekatere že z nadgrajenimi različicami.

NEKATERI IZVEDENI PROJEKTI OBČIN:

Kobarid – daljinsko ogrevanje

Eden od rezultatov načrtovanj na energetske področju posameznih občin je tudi daljinsko ogrevanje DOLB Kobarid. Sistem, moči 300 kW, ogreva Osnovno šolo Simona Gregorčiča Kobarid, kobariški vrtec in Dom Andreja Manfrede. Kotlovnica je zasnovana tako, da omogoča širitev na druge uporabnike, če bo to v prihodnosti potrebno.

MOJCA ODAR

VIR: OBČINA KOBARID, OBČINA TOLMIN, OBČINA ŽIROVNICA, OBČINA BLED

Tolmin – energetska sanacija šolskega centra Tolmin

Namen projekta je bil energetske sanirati stavbo tako, da bodo toplotne izgube čim manjše in vgraditi prezračevalne naprave ter naprave za ogrevanje sanitarne vode s sončno energijo s ciljem, da se doseže občutno znižanje obratovalnih stroškov in izboljšanje klimatskih razmer, kar pa bo prispevalo tudi k izboljšanju pogojev dela. Z energetske sanacije stavbe se je občutno zmanjšala poraba energije za ogrevanje prostorov in sanitarne vode, z uporabo okolju prijaznih in zdravju neškodljivih materialov pa je stavba ne le varčnejša, ampak tudi okolju in uporabnikom prijaznejša. Lepša je tudi njena zunanja podoba.

Žirovnica – energetska sanacija stavbe osnovne šole

Osnovni namen naložbe je bila učinkovita energetska sanacija obstoječega objekta OŠ Žirovnica in s tem zmanjšanje stroškov ogrevanja. Cilj naložbe je bil prispevati k varovanju okolja in zmanjšanju toplogrednih izpustov (predvsem CO₂) z učinkovitejšo rabo energije v objektu omenjene šole. Posredno so želeli povečati ozaveščenost mlajših generacij in vseh ostalih udeležencev o pomembnosti varovanja okolja in njihovega prispevka k učinkovitejši rabi energije.

Bled – sanacija javne razsvetljave

Občina Bled se je pridružila projektu Dynamic Lights in na dveh pilotnih območjih zamenjala javno razsvetljavo z dinamičnimi svetilkami, ki prispevajo k povečanju energetske učinkovitosti ter kakovosti bivanja v mestnih območjih. Tip svetilk, ki je bil razvit za območje Občine Bled, je bil postavljen na Veslaški promenadi Bled, v parku Vile Zora in parku Vile Bled.

Podnebna konvencija županov

Konvencija županov za podnebne spremembe in energijo združuje lokalne ter regionalne organe, ki so se prostovoljno zavezali, da bodo na svojem ozemlju dosegali podnebne in energetske cilje Evropske unije. Lokalni organi podpisniki imajo skupno vizijo dekarboniziranih in odpornih mest, kjer imajo občani na voljo varno, trajnostno ter dostopno energijo. Podpisniki se zavezujejo, da bodo do leta 2030 zmanjšali emisije CO₂ za vsaj 40 odstotkov in okrepiли svojo odpornost na vpliv podnebnih sprememb. Konvencija županov lokalne organe podpira pri uresničevanju njihovih ciljev za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov (GHG), pri tem pa upošteva veliko raznolikost njihovih ozemelj. Podpisnikom zagotavlja usklajeno zbirko podatkov ter okvir za poročanje, ki je v Evropi edinstven in jim bo na lokalni ravni omogočal sistematično podnebno ter energetske načrtovanje in spremljanje. Predloga akcijskega načrta za trajnostno energijo in podnebne spremembe (SECAP), ki se je pripravila s pomočjo Skupnega raziskovalnega središča Evropske komisije (JRC) ter zaradi usklajevanja z najbolj pogostimi lokalnimi metodami temelji na izkušnjah občin in regij, ki so na tem področju dejavne, predstavlja standardni okvir za poročanje za podpisnike konvencije.

Podpisniki konvencije so tudi župani nekaterih občin z Biosfernega območja Julijske Alpe.

TRAJNOSTNI ENERGETSKO-PODNEBNI NAČRT GORENJSKE

Gorenjske občine so januarja 2016 na Svetu gorenjske regije sprejele predlog Regionalne razvojne agencije BSC Kranj po izdelavi Trajnostnega energetske-podnebnega načrta Gorenjske. Sinergijski pristop k vprašanju trajnostnega razvoja namreč omogoča doseganje boljših rezultatov kot izoliran pristop, saj temelji na povezovanju in izmenjavi izkušenj. Prav tako bo načrt spodbujal sodelovanje med podjetji, raziskovalnimi ustanovami in lokalnimi skupnostmi.

BSC Kranj je za izdelavo Trajnostnega energetske-podnebnega načrta Gorenjske v okviru Programa Interreg Alpine Space – projekt PEACE ALPS pridobil evropska sredstva (85-odstotno sofinanciranje izdelave omenjenega načrta). V februarju 2017 je bilo na Svetu gorenjske regije potrjeno 15-odstotno sofinanciranje s strani lokalnih skupnosti v gorenjski regiji. V nadaljevanju je bila izražena podpora k pripravi Trajnostnega energetske-podnebnega načrta v okviru Konvencije županov za podnebne spremembe in energijo.

Sončne elektrarne podjetja Teh-svet d. o. o.

Podjetje Teh-Svet d. o. o. se ukvarja z razvojem čiste tehnologije s pomočjo umetne inteligence in maksimalnim izkoriščanjem obstoječe infrastrukture k najvišji učinkovitosti.

Umeščanje umetne inteligence v energetske sisteme predstavlja najnovejši izziv raziskovalno-razvojne skupine. Razvoj in implementacija produktov umetne inteligence temeljita na dolgoletnih izkušnjah strokovnih sodelavcev podjetja pri razvoju in optimizaciji ter vzdrževanju klasičnih in modernih energetskih sistemov.

Podjetje je na območju MAB Julijske Alpe postavilo že več sončnih elektrarn, pri čemer so uporabili obstoječo infrastrukturo – strehe zgradb. Če naštejemo le nekaj njihovih lokacij: Robidišče, Breginj, Bovec, Kneške Ravne ter planini Podkuk in Lom. Slednje tri se nahajajo v Triglavskem narodnem parku.

SFE Kneške Ravne je sončna elektrarna, moči 49,9 kW, ki ima fotovoltaične module vgrajene v streho kozolca in streho hleva kot integrirana kritina (moduli so sestavni del kritine). Skupno število modulov je 281, vsak moči 185 Wp, število razsmernikov 5, vsak moči 10 kW. Čeprav je lokacija dislocirana, je elektrarna priključena na javno električno omrežje.

SFE Podkuk in Lom sta otočni sončni elektrarni, moči 5,0 kW, ki delujeta samostojno brez javnega električnega omrežja tako, da energijo sonca pretvarjata na napetostni nivo omrežja za sprotno porabo, viške energije pa shranjujeta v blok 4 akumulatorskih baterij za uporabo ponoči ali v slabem vremenu, ko elektrarna ne dela. Skupno število modulov je 6, vsak moči 315 Wp, razsmernik, moči 5 kW, pa omogoča pokritje potreb po električni energiji za razsvetljavo in manjše električne porabnike v objektih planine. Pred vgradnjo sončne elektrarne so kot osnovni vir električne energije uporabljali električni dizel agregat. Njegovo uporabo so po postavitvi elektrarn omejili samo na napajanja največjih strojev, kar pomeni velik prihranek goriva, manj hrupa in manj emisij v okolje.

Ali ste vedeli, da so prvo sončno celico razvili že leta 1954?

Kneške Ravne

Kneške Ravne

Robidišče

 ARHIV PODJETJA TEH-SVET D. O. O.

VIR: TEH-SVET D. O. O.

Planinske koč s sončno in vetrno elektrarno

V Sloveniji imamo 179 planinskih koč, zavetišč in bivakov. Za delovanje večine koč je potrebna električna energija. Planinska zveza Slovenije nagovarja obiskovalce, naj v kočah ravnajo tako, da bodo porabili čim manj energije in vode ter povzročili čim manj hrupa in odpadkov, kar so v zadnjih letih nadgradili tudi s tem, da na posameznih kočah menjajo vire električne energije.

Z namenom v naravno okolje in planinske koč pripeljati tehnologije, ki so okolju prijaznejše, se je Planinska zveza Slovenije pridružila mednarodnemu projektu SustainHuts v okviru raziskovalnega programa LIFE, ki ga financira Evropska unija. V okviru projekta sta bila z novim sistemom oskrbe z električno energijo, ki v celoti temelji na energiji sonca in vetra, opremljena Pogačnikov dom na Kriških podih in Dom Valentina Staniča. Te naložbe nadomeščajo električne agregate na fosilna goriva in s tem še bolj pripomorejo k njihovim načelom.

Pogačnikov dom na Kriških podih – vgrajena sončna elektrarna, moči 8,55 kW, in vetrna turbina, moči 1 kW.

Dom Valentina Staniča – vgrajena sončna elektrarna, moči 3,1 kW, in vetrna turbina, moči 1kW.

Doma Valentina Staniča

Pogačnikov dom

 DUŠAN PRAŠNIKAR

Projekt VrH Julijcev – izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov v Triglavskem narodnem parku

Projekt je namenjen izboljšanju stanja osmih kvalifikacijskih vrst (alpska možina, veliki pupek, hribski urh, divji petelin, gozdni jereb, belka, kotorna, triprsti detel) in štirih habitatnih tipov (vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom na silikatnih tleh, gorski ekstenzivno gojeni travniki, aktivna visoka barja, trde oligo-mezotrofne vode z bentoškimi združbami parožnic) na območjih Natura 2000 v Triglavskem narodnem parku, stanje katerih je ocenjeno kot neugodno ali celo slabo brez pričakovanega izboljšanja v prihodnosti. V času podnebnih sprememb je varovanje celovitosti habitatov – predvsem ogroženih vrst – ključnega pomena za njihovo ohranitev.

Partnerji projekta so Triglavski narodni park, Zavod Republike Slovenija za varstvo narave (ZRSVN), Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), Zavod za ribištvo Slovenije (ZZRS), Turizem Bohinj, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), Občina Tolmin, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) in Planinska zveza Slovenije (PZS).

Ali ste vedeli, da so sto let nazaj divji petelini peli tudi v okolici Ljubljane na Šmarni gori, Rožniku in Golovcu?

BARBARA ROZMAN, JOŽE MIHELIČ

VIR: PROJEKT VRH JULIJCEV, JAVNI ZAVOD TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Triglavski narodni park

Narodni park je zaščiteno geografsko območje neke države, za katero veljajo zakonski odloki o celovitem varstvu narave. Narodni park je obsežno zaokroženo naravno območje, ki ima z vidika varstva narave največjo vrednost. Narodni park tvorijo prvobitna območja z ekosistemi in naravnimi znamenitostmi izjemnega pomena. Vloga narodnega parka je predvsem ohranjanje in proučevanje naravnih ekosistemov, predstavlja pa tudi prostor, kjer človek najde duhovno in telesno sprostitev. V narodnem parku je uveljavljen strožji varstveni režim za osrednja območja in blažji varstveni režim za obrobje. V času podnebnih sprememb je ustanavljanje zaščitene območij narave eno od učinkovitih sredstev za njihovo blaženje, hkrati pa tudi pomoč rastlinskemu in živalskemu svetu pri prilagajanju nanje.

Triglavski narodni park je edini narodni park v Sloveniji. Ime je dobil po Triglavu, ki se v osrčju parka dviguje najvišje (2864 m n. m.) in je hkrati tudi najvišji slovenski vrh. Park se razprostira na severozahodu Slovenije ob meji z Italijo in blizu meje z Avstrijo, na jugovzhodnem delu alpskega masiva. Skoraj popolnoma se prekriva z Vzhodnimi Julijskimi Alpami. Obsega 840 kvadratnih kilometrov, kar je štiri odstotke površine Slovenije. Spada med najstarejše evropske parke; prvo varovanje sega v leto 1924, ko je bil ustanovljen Alpski varstveni park.

Vsi ste vedeli, da je najvišja točka Triglavskega narodnega parka vrh Triglava, in sicer 2.864 m n. m.? Najnižja točka parka je v Tolminskih koritih in znaša le 180 metrov nad morsk gladino. Vmes pa je 2.684 metrov razlike. Tudi to je razlog, da je biotska pestrost tega geografsko raznolikega območja tako visoka.

MOJCA ODAR

Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, razglašanih v državah članicah Evropske unije z osnovnim ciljem po ohranitvi biotske raznovrstnosti za prihodnje rodove. Posebna varstvena območja so torej namenjena ohranjanju živalskih in rastlinskih vrst ter habitatov, ki so redki ali na evropski ravni ogroženi zaradi dejavnosti človeka.

Območja NATURA 2000 so določena na podlagi direktive o pticah (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prostoživečih ptic) – SPA-območja in direktive o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst) – SAC-območja.

MOJCA ODAR

Ste vedeli, da je Slovenija prva med članicami EU-28 po obsegu varovanih območij z Natura 2000 glede na površino države?

Biosferno območje Julijske Alpe – UNESCO MAB

UNESCO, Organizacija združenih narodov za izobraževanje, raziskovanje in kulturo, je interdisciplinarni program Človek in biosfera («Man and the Biosphere Programme» – MAB) ustanovila leta 1971. Gre za medvladni raziskovalni program, ki vzpostavlja svetovno mrežo biosfernih območij.

Biosferna območja so območja ekosistemov z bogato biotsko raznovrstnostjo. Namenjena so ohranjanju ekosistemov in njihove biotske raznovrstnosti ter spodbujanju trajnostnega razvoja ob vključevanju in sodelovanju lokalnega prebivalstva. Leta 2015 je bilo na seznamu UNESCO 651 območij v 120 državah, od tega 15 čezmejnih območij. Biosferna območja združujejo tri funkcije: ohranjanje biotske raznovrstnosti, spodbujanje trajnostnega gospodarskega razvoja ter omogočanje in podpora raziskavam, izobraževanju in osveščanju, ki se nanašajo na ohranjanje narave ter trajnostni razvoj. Za doseganje ciljev je posebej poudarjeno vključevanje lokalnih skupnosti v upravljanje.

Kot prvo biosferno območje v Sloveniji so bile julija 2003 razglašene Julijske Alpe. Zanj je značilno, da vzdržuje ravnovesje med ljudmi in naravo, biotsko pestrostjo in trajnostnim razvojem z ohranjanjem kulturnih vrednot. To območje obsega vse občine v Julijskih Alpah, del Posočja do italijanske meje in nekaj občin na zahodnem območju Karavank do avstrijske meje.

Julijskim Alpam so se na seznamu svetovne mreže biosfernih območij iz Slovenije pridružili še Biosferno območje Kras (leta 2004), Biosferno območje Obsotelje in Kozjansko (leta 2010) in Biosferno območje Mura (leta 2018).

MOJCA ODAR

VIR: JAVNI ZAVOD TRIGLAVSKI NARODNI PARK, NARAVNI PARKI SLOVENIJE

Skupnost šol in Triglavska zakladnica

Skupnost šol Biosfernega območja Julijske Alpe (UNESCO MAB) je prva tovrstna povezava osnovnih šol in upravljavca zavarovanega območja v tako velikem obsegu ter na tako izredno pomembnem območju, kot sta Triglavski narodni park in Biosferno območje Julijske Alpe.

Skupnost šol vključuje 38 osnovnih šol, ki jim je skupno to, da se nahajajo v bližini edinega narodnega parka v Sloveniji in Unescovem Biosfernem območju. Povezuje več kot 7.000 osnovnošolcev ter ravnateljev in učiteljev v skrbi za Triglavski narodni park in njegovo vplivno območje. S temi šolami Javni zavod Triglavski narodni park sodeluje še bolj tesno in za učence pripravlja dodatne brezplačne programe, učne pripomočke, raziskovanja in učenje v naravi ter izlete in druženja – vse z namenom, da še bolje spoznajo enkratnost prostora, v katerem živijo, da se z njim povežejo in spletejo vezi tudi med seboj. Eno od orodij, ki jih uporabljajo v Skupnosti šol, je izobraževalni portal Triglavska zakladnica.

Dolgoročno je izobraževanje mladih pravi način, da vzgojimo prebivalce Julijskih Alp, ki bodo zavezani naravi in kulturni dediščini tega prostora ter trajnostnemu razvoju.

Triglavska zakladnica je spletna učilnica z učnimi vsebinami. Nastala je kot aktivnost projekta LIFE NATURAVIVA – Biodiverziteteta – umetnost življenja in se stalno dopolnjuje z novimi vsebinami. V okviru projekta Skupaj za Alpe so nastale nove izobraževalne vsebine o podnebnih spremembah, ki jih prav tako lahko najdete v spletni učilnici. Triglavska zakladnica je namenjena izvajanju izobraževalnih dejavnosti na področju ohranjanja biodiverzitetete in ozaveščanju širše javnosti o vsebinah narodnega parka. Vsebine so razvrščene tematsko, interaktivni učni listi pa prilagojeni šolskim načrtom.

Ali ste vedeli, da članice Skupnosti šol vsako leto dobijo uporabno darilo? V letu 2019 so vse šole prejele visoke grede, v letu 2020 pa sadike sliv.

 ARHIV JAVNEGA ZAVODA TRIGLAVSKI NARODNI PARK

VIR: JAVNI ZAVOD TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Izobraževalni animirani filmi

Javni zavod Triglavski narodni park je z deležniki ustvaril serijo animiranih filmov z različnimi tematikami. Prvi animirani film »Naj vas narava zapelje« se ukvarja s trajnostno mobilnostjo, kjer glavni junaki Krava cika, Drežniški kozel in Bovška ovca raziskujejo Julijske Alpe in možne načine transporta.

V drugih animiranih filmih junaki skozi hudomušne in malce boleče situacije spoznavajo biodiverzitetoter pravila obnašanja v narodnem parku, pa tudi invazivne tujerodne vrste.

Naj vas narava zapelje

Eno z raznoliko naravo

Obisk gora pozimi

Invazivne tujerodne vrste

Le kaj nam bodo junaki pripravili v novih animiranih filmih?

Ali ste vedeli, da so bovška ovca, cikasto govedo in drežniška koza avtohtone domače pasme, ki živijo na območju Julijskih Alp? Poleg njih lahko na tem območju najdemo še kranjsko čebelo.

Gozdni bonton

V gozdu smo vedno le obiskovalci. Gozd je dom številnim živalim in rastlinam, ki jih lahko motimo pri življenju. Kot ne želimo, da obiskovalci v našem domu povzročajo škodo, tudi mi ne povzročajmo škode v gozdu. Rastline in živali nam bodo hvaležne, gozd pa bo ostal lep in zdrav.

Po slovenskih gozdovih lahko prosto hodimo ali tečemo. Izjema so nekateri manjši deli gozdov, ki so iz različnih razlogov zaprti za javnost. Z avtomobili, motorji, štirikolesniki, motornimi sanmi in kolesi se smemo voziti le po gozdnih cestah, nikakor pa ne po vlakah ter gozdnih poteh.

Ker smo v gozdu le obiskovalci, so na Zavodu za gozdove Slovenije pripravili Gozdni bonton, izobraževalne vsebine, ki na preprost način podajajo pravila obnašanja v gozdu za vse obiskovalce, da tam živečim rastlinam in živalim s svojim obiskom ne bomo škodovali.

Ali ste vedeli, da je mikoriza sožitje med glivami in višjimi rastlinami? Glive v tleh razkrajajo organsko maso in rastlinam dovajajo fosfor in dušik ter nekatere vitamine. V sušnem obdobju pa celo vodo. V obratni smeri glive iz rastlin črpajo sladkorje, ki jih potrebujejo za svoj obstoj. Da gozdovi ostanejo zdravi v času podnebnih sprememb, mora ta medsebojna pomoč nemoteno potekati. Zato je pomembno, da gozdna tla ostanejo nepoškodovana, k čemur lahko prispeva vsak obiskovalec gozda.

Projekt YOUrALPS - Interreg Alpine Space

Projekt programa Interreg Alpine space z naslovom YOUrALPS – izobraževanje mladih za Alpe: (ponovno) povezovanje mladih in gorske dediščine za svetlo prihodnost v Alpah je temeljil na opažanju, da so mladi vse bolj odmaknjeni od prostora, v katerem živijo. Motnja pomanjkanja narave (Nature deficit disorder) ter popačeno dejemanje gora se opaža tudi pri mladih v Alpah, kar bo vodilo do izgube tradicionalnih znanj in veščin ter zanikanja alpske identitete. Po eni strani bodo mladi v prihodnosti izpostavljeni številnim trajnostnim izzivom, po drugo strani pa bodo kot odločevalci nosili odgovornosti politične, socialne in ekonomske narave. Kot odgovor na te izzive vzgoje in izobraževanja je projekt YOUrALPS razvil model Alpske šole, ki je povzet po Unescovem Globalnem akcijskem programu. Alpska šola tako postane »zunanja učilnica« trajnostnega razvoja. Z namenom celostne predstavitve trajnostnih problematik se slednje obravnavajo medpredmetno, pri predstavitvah pa sodelujejo organizacije neformalnega izobraževanja, ki delujejo v alpskem prostoru (tudi zavarovana območja). Učenec je postavljen v vlogo glavnega nosilca učnega procesa, ki se odvija v razredu, na terenu ter je naravnano praktično. V ospredje so postavljene vrednote in k trajnosti naravnane kompetence.

V projektu je sodelovalo 12 partnerjev iz 5 alpskih držav. Slovenska partnerja sta bila Biotehniški center Naklo in Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za geografijo. Triglavski narodni park je bil vključen kot partner Alpske šole v procesu testiranja modela. V prihodnosti si partnerji projekta želijo model Alpske šole razširiti na čim več osnovnih in srednjih šol.

 ARHIV BIOTEHNIČNEGA CENTRA NAKLO

Kolofon

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Ljubljanska cesta 27
4260 Bled

ZANJ

mag. Janez Rakar,
direktor Triglavskega narodnega parka

ZBRALI IN UREDILI

Metka Štrukelj
Ana Marija Kunstelj

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Mojca Odar

JEZIKOVNI PREGLED

Polona Hadalin Baša

OBLIKOVANJE

Domen Rupnik

oktober 2020